

Зносичі... зносились

На Сарненщині є багато сіл. Кожне має свою назву, походження. Зносичі відрізняються від інших лише кількістю жителів, місцем розташування, позаяк там, як і деінде, живуть чисті серцем українці. За легендами та переказами, що були опубліковані в «Сарненських новинах» Дмитром Михайлюком і Володимиром Леснічуком, цей населений пункт відомий з 1620 року як поселення поблизу річки Случ. Відомо, що село мало іншу назву, а заснували його переселенці із села Знесіння, що на Тернопільщині. Утім, ця версія не зовсім правдива, бо в селі немає жодного прізвища, що було б ідентичним уродженцям Тернопільщини і, до того ж, не кожен би зміг переселитися на малородючі землі. За легендою, там проживав пан, який мав доньку - красуню Марусю. Дівчина покохала вдовиного сина Івана. Дізнавшись про це, пан віддав хлопця в солдати. Проте молоді розшукали один одного і, щоб бути завжди разом, розпрощалися з життям, кинувшись в озеро, що одразу почорніло. Розгніваний пан з люті запалив маєток. Полум'я котилося по землі, а діставшись селянських хат, перетворювало їх на попіл, тож люди, аби врятувати домашні скарби, зносили їх на жовтий пісок, де нині село.

За історичними даними, село вважалося власністю поміщика Станіслава Ворцеля. На початку XVII століття там налічувалося 75 дворів, в яких проживало 18 римо-католиків, 36 євреїв, 60 православних. Школи не було, лише невеличка дерев'яна церква, крита сибірським залізом, приписана до приходу Тинного за сім верств від села. Побудували її ще в далекому 1765 році. У 1868-у церкві належало 57 десятин землі. Слід зауважити, що більша її частина перебувала під болотами, заростями й не була придатна для використання.

Як свідчать документи, село переміщалося з одного місця в інше, вочевидь, через часті розливи Случа. Великі повені були в 1627-1866 роках. Останнього року в Чудлі, за 4 версти від Зносич, у храмі, який зазвичай будується на високій місцевості, вода пошкодила церковні документи. Про сильні розливи Случа свідчать також те, що при копанні меліоративних каналів на прислuchанських заплавах екскаваторники викопували стовбури дубів, в яких гілля та коріння були вцілілі. Окрім річки Случ та озера Чорного, на території Зносич протікали річечки Пожожанка, Муравінка та Язвинка. Неподалік були розташовані хутори Михнівка, Пожога та Язвинка. Про них і розповіла корінна жителька Ксенія Гаврилук. За її словами, на хуторах Пожога та Язвинка налічувалося понад 70 будинків. На Пожозі в ті часи були крамниця, початкова школа, де викладали польською мовою. Навчальний заклад розміщувався в будинку поляків Сотера та Габрельки Поляновських, які виховували ще семеро дітей: синів Низька, Стаха, Цеська, Нарциса та Янека й донечок Антоніну та Стаську. У сорокових деяких членів сім'ї знищили невідомі. Господиня, щоправда, померла раніше, найменший Янек утік від ворожої кулі на залізничну станцію с. Немовичі, а старша Стаська була заміжня, проживала окремо. На хуторі під високим дубом і досі стоїть насипана могила, де спочивають Поляновські. У минулому в село приїздив нині покійний Янек, який проживав у Польщі. Він доглядав за могилою рідних, які передчасно пішли з життя.

У 1947 році багатьох жителів хутора відправили в Сибір, інші переселились ближче до села. Залишилося 12 будинків. Наразі там мешкають лише Володимир та Антоніна Занозовські, які зрадістю розповідали про своє життя-буття.

- Живу тут 70 років, - каже Володимир Іванович, і не шкодую, що переїхав у село. Хоча й далеко від центру, проте тут спокійно та гарно. Ще кілька років тому мав сусідів: сім'ї Козярів і Тишуків. Сьогодні опустілі старі будинки стоять навкруги, як сироти.

Має чоловік 8 дітей і 39 онуків. Вони не дають стареньким сумувати, навідуються щодня. Під час розмови дізналась, що Володимир Занозовський власноруч виготовляє корзини, граблі, кісся. Навчився цьому ремеслу в батька. Сировину заготовляє в лісі, що росте за кілька метрів від будинку. Свого часу трудився на шахтах у Донбасі, у СГПП

«Маяк». Щонеділі разом з дружиною ходять на зібрання в Будинок молитви, долаючи пішки відстань у кілька кілометрів.

Повідала Ксенія Гаврилюк й про урочище «Муровина», де в далекому минулому засадили квітами ділянку, що й досі зацвітають. Серед мешканців села поширювались чутки, що там жив пан, який їх і посадив. Ксенія Михайлівна надала більш достовірну інформацію. Там мешкав лікар-ветеринар Міхаль Михайловський, який посадив квіти, щоб виготовляти з них ліки від туберкульозу. У сорокових він разом із родиною покинув Україну, не здійснивши задумане. Декілька років тому до розповідачки приїжджав його син Юзік. Він давно мріяв про поїздку в Україну, у рідне село, де народився та зробив перші кроки. Баба Ксеня й досі пам'ятає його щасливі, наповнені слізьми радості, очі, коли прийшов до лісу, де колись стояв їх будинок. Нині там ростуть дрімучі сосни.

- Юзік узяв у хустинку грудочку землі, по якій ходив босоніж, і повіз із собою в США. Перебуваючи в Україні, мріяв про одне — померти на рідній землі, -розповідає бабуса.

Кажуть, квіти, що посадив лікар, неодноразово вирубували, випалювали. Проте знищити їх не вдалося.

Є на території ради хутір Підкаменне, розташований за три кілометри від села в бік Кам'яне-Случанська, де нині налічується 4 житлових будинки, колись було 10. Іван Левков мешкає там з 1934 року. У Зносичах його знають як великого трудівника, адже все життя працював у колгоспі. До того ж, у молодості копав людям криниці, був бджолярем і бондарем. Чому батьки звели будинок на хуторі, не знає, але добре пам'ятає .повені, що затоплювали весь луг. їх будинок стояв на високій місцевості, тож коли все довкола заливало водою, люди сходились сюди з усієї округи. Дружина Павліна Іванівна, познайомившись з майбутнім чоловіком, й гадки не мала, що житиме на хуторі. Довго не могла звикнути, нині задоволена, що мешкає там, адже навкруги така краса. У село Левкові ходять двічі на тиждень: у неділю в храм Божий на богослужіння та в середу - на ринок. Діти бувають частіше. На запитання, які в них умови життя, відповіли: «У нас майже тиждень не було електроенергії, без світла незручно. Таке трапляється часто, вже звикли. Проблем, звичайно, вистачає, та з ними можна миритися».

З історії села відомо, що за Польщі влада постійно дбала про укріплення кордонів з Росією та Радянським Союзом. За фінансової підтримки Англії, по берегах Случа, неподалік від хутора, побудували бетонно-земельні укріплення (доти), нині від них залишились купи битої цегли й бетону.

Зносичі — мальовничий куточок Сарненщини. Тут живуть віддані праці люди, які все життя трудяться в поті чола на благо майбутніх поколінь. Вони самі творять історію села, розповідаючи яку, не можна не згадати предків панів Кашевського, Грушевського, Соколовського, які свого часу налагодили виробництво дьогтю, деревного вугілля та спирту. Старожили села й досі пам'ятають однорукого генерала Земблю, який володів земельними наділами на березі Случа. Слід згадати й отця Білецького, при якому в селі відкрили початкову школу.

З жахом і тривогою в очах згадують довгожителі роки окупації фашистами. Загін УПА, котрим командував Качур, в якому були 18-20-річні юнаки, боровся з німецькими загарбниками. У 1944 році на Пожозі пролилося багато крові, там пройшов бій між військами НКВС і сотнею Пашенка. Загинуло 170 вояків УПА, які спочивають там же, у братській могилі. У пам'яті очевидців закарбувались найстрашніші події тих років, утім, вони з іскрою в очах говорять про створення самостійного колгоспу «Маяк», яким з перших днів існування й донині керує Анатолій Остапчук.

Сьогодні населений пункт Зносичі в числі кращих сіл району. Окрім торговельних закладів, там є одинадцятирічка, ФАП, Будинок культури, поштове відділення зв'язку. Село повністю газифіковане. Проте мешканці сподіваються, що в майбутньому заасфальтують центральну дорогу, яка, до речі, уже потребує ремонту.

Ольга ЛОТОЦЬКА.